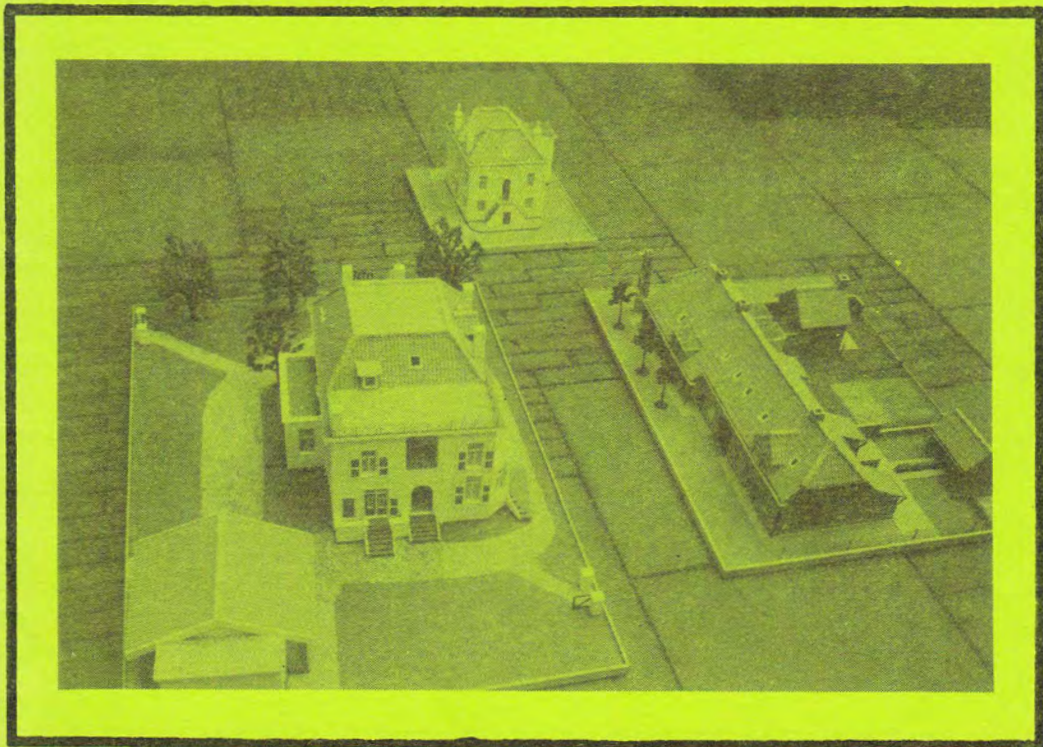

Rosmalla

HKR

ROSMALLA

ISSN 0925-2894

is een uitgave van de Heemkundekring Rosmalen en verschijnt eenmaal per kwartaal

Redactie:

N.M. Blankendaal

Redactieadres:

Herman de Manlaan 2

5242 CW Rosmalen

Tel. 04192-15816

Leden en donateurs ontvangen "Rosmalla".

Donateurs betalen minimaal f. 25.-- per jaar.

Abonnement is mogelijk voor een kalenderjaar en kost f. 25.--, over te maken op het bankrekeningnr. van de Heemkundekring, onder vermelding van :

" abonnement Rosmalla ".

Bankrekeningnr.: 18.45.43.444

Rabobank Rosmalen

postgiro van de bank: 1099372

ten name van Heemkundekring Rosmalen

Deken Fritsenstraat 53

5243 VM Rosmalen

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave		1
Van de redactie		2
Heimwee	<i>J. Smulders</i>	3
Een spookverhaal over onze standerdmolen	<i>M. der Kinderen</i>	8
Wat staat ons te wachten in 1992?????	<i>N.M. Blankendaal</i>	11
Harmonie St.Cecilia 70 jaar	<i>N.M. Blankendaal</i>	15
Wij ontvingen		21
Monumentaal	<i>Spectator</i>	22
Cor Verstegen renoveert het centrum van Rosmalen	<i>Blankie</i>	23
Van de werkgroepen		25
Sponsors		28

VAN DE REDACTIE

Het eerste nummer van de tweede jaargang ligt voor U. Zoals U zult zien is zowel de lay-out als de omslag veranderd. Het lettertype is iets kleiner zodat wij meer informatie op minder pagina's kwijt kunnen. We hebben heel wat geëxperimenteerd met als resultaat dat wij tot deze oplossing zijn gekomen. Onze dank gaat hierbij uit naar Jos van de Ven, die ons geholpen heeft op computer-technisch gebied en naar mevrouw Wilma Baten, die heel wat uurtjes heeft besteed aan het inbrengen van de teksten en de controle. We hopen dat U er tevreden mee bent. Voor de ingezonden copie zijn wij U zeer dankbaar. Om *Rosmalla* leesbaar te maken en te houden is het van belang dat wij de onderwerpen actueel en afwisselend houden. Mocht Uw artikel niet geplaatst zijn dan houdt dit niet in dat het niet voor plaatsing in aanmerking komt. Integendeel, voor elk ingezonden artikel (met bronvermelding graag) zijn wij U zeer erkentelijk. Het verheugt ons zeer dat wij weer eens iets over de werkgroepen kunnen rapporteren.

De naam van mevrouw Atie van der Valk zult U bij de redactie missen. Zij heeft gemeend dat zij haar bijdrage moest stoppen. Dat spijt ons zeer. Voor haar zeer aimabele hulp en haar gastvrijheid zijn wij haar dankbaar en wij bedanken haar dan ook voor alles wat zij voor *Rosmalla* heeft gedaan. Atie heel hartelijk dank.

De harmonie *St.Cecilia* bestaat dit jaar 70 jaar. Als Heemkundekring konden wij hier natuurlijk niet omheen. Wij hebben daarom 'even' in het archief van de Harmonie mogen snuffelen en enkele historische wetenswaardigheden gememoreerd.

Als bijlage bij dit nummer treft u de inhoudsopgave aan van de eerste jaargang 1990/1991. Wij hopen dat wij U hiermede een dienst bewijzen opdat U bij een eventueel historisch onderzoek *Rosmalla* gemakkelijk zult kunnen raadplegen.

Bij het vorige nummer hebt U een folder aangetroffen over de HEEMKUNDEKRING ROSMALEN. Hebt U daarmee al een nieuw lid of donateur aangebracht?? Of hebt U de folder bij het oud papier gelegd ?? Probeer het s.v.p. nu eens. Wie Mr. D. Burgers als donateur aanbrengt moet er wel rekening mee houden dat wij dit niet doen voor f 25.-- maar voor de garantie dat Rosmalen zelfstandig blijft.

COPIE VOOR HET VOLGENDE NUMMER INLEVEREN VOOR 1 MEI

HEIMWEE

Johan Smulders.

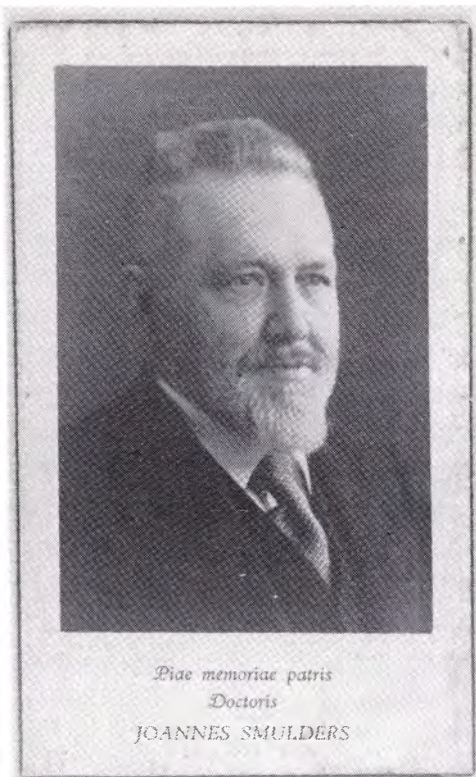
ingezonden door Wil van den Elzen

In de vorige Rosmalla heeft Wil van den Elzen ons kennis laten maken met Dr.Ferdinand Wijnand Smulders, huisarts te Rosmalen van 1874-1896. Zijn zoon Joannes (1872-1939) trad in de voetsporen van zijn vader en werd ook arts. Hij heeft baanbrekend werk verricht op het gebied van de geboortebeperving door middel van periodieke onthouding. In een later nummer komen wij nog terug op het leven en werken van deze dokter. In 1901, hij was toen nog student in de grote stad Amsterdam, schreef hij onderstaand gedicht over heimwee naar zijn dorp Rosmalen, waar zijn overleden vader huisarts was geweest en waar zijn moeder nog woonde.

O, Hoe verlang ik weer de stad te ontvluchten
in blikkensnelle vaart, nu mij verbeidt
het stille dorpje, ver van stadsgeruchten,
vervuld van heldre, frissche, geurge luchten,
bewoond door landelijke eenvoudigheid!

Weer ga'k den hoofdweg op , dien, overvlochten
door takjes van de dubbele iepenrij,
mijn voeten reeds zoo vaak betreden mochten,
die kronkelend in vierelijke bochten
naar 't ouderhuis mij leidt; ze wachten mij!

Weer zullen mij tot wedergroet verplichten
der frissche boerendearne knikje en lach,
de stijve groet der bronzige gezichten.
'k Zal, zie ik het verlegen ventje oplichten
zijn petje, lachten zeggen; goeien dag!

Joannes N.J.Smulders

geboren 10-01-1872

Rosmalen

arts 1904-1912 Schijndel

1912-1937 geneesheer dir.

Udenhout

overleden te Helvoirt

16-11-1939

Collectie N.M.Blankendaal

Weer hoor 'k de logge kar hobblen en hotsen;
'k hoor "ooievaar, lepelaar", als , breed van wiek
de uithuizige vogels weder huis-waarts keeren;
Ik hoor het vinkje lustig kwinkeleren;
Ik hoor den angelus: 't is ál muziek!

Dan zie ik weer in regelmaatge lijnen
den ploeg voortschuiven door het mulle veld,
aan 't eind daarvan even in 't zonneschijnen
hel blinken, om weer wroetend te verdwijnen,
opwerpend de aarde, die zijn flanken knelt.

Is 't vruchtbaar akkervoedsel dus verdwenen,
O hoe ik naar dien ouden geur verlang!
dan komt de landman met wijdstapse beenen,
het zandschopje op den schouder, om hem henen
't fladderend meiske met bebloste wang.....

o, Zie nu zij heur vader bij het poten
mag helpen, zie hoe blij het meiske is!
Hij scheidt de kuiltjes, om ze dicht te stooten,
als zij darin wierp, haastig, onverdroten,
die aardvrucht, hoofdschotel van hun disch.

Zie-de op het versche groen beluste koeien
verlieten nog hun winterkerker niet:
De stal gaat open en, verlost van boeien,
zweepstaand en met uitgelaten loeien
begroeten zij de weiden in 't verschiet.

Thuis zie 'k nieuwsgierig, hoeveel bloesemknoppen
nog-trots den strengen winter-zijn gespaard,
en snoei ik weg al de overtoll'ge toppen :
Ik zie den knecht, zijn kunst bewust, bekloppen
het juist met groentenzaad bevruchte bed.

Dan ga ik weer den bloemenbak bewerken
en dek hem goed, want buiten is het koud:
Ik zie de plantjes dagelijks aansterken,
die jonge hoop der zomerbloemenperken
geheel en al mijn zorgen toevertrouwd.

'k Bepied 't geheimnisvol natuurontwaken,
als de iep aan zijn nog dorre takjes plagt
die bruine pluizge bolletjes te haken.
De velden pronken in groen glanzend laken.
Het madeliefje tusschen sprietjes lacht.

Als winternaakte ooftbomen zich bekleeden
met een steeds groen-fluweliger kleedij
daarop aldoor meer rose knopjes steken
die dan tot blanke bloesems openbreken:
het feestgewaad bij d'intoct van de Mei.

Het oude kerkje met de stomp-spitsen toren
herinnert me aan een zalig levensuur
toen ik "heb dank, o god " aldoor liet hooren
aldoor ....als zielstranen die, geboren
uit dankbaarheid, elkaar gelijken puur.

Het paaschfeest heeft dan weer uit alle dreven
de kindren om " ons moeder " heen geschaard,
om haar een blijk van liefde en dank te geven:
Dan leef ik weer dat huiselijke leven
zoo vol geluk aan d'ouderlijken haard.

o, Hoe verlang ik alles weer te ontmoeten
in d'ouden toestand als ik ommestaar....
Maar ach , hoe zou 't hun leed en zorg verzoeten
kon men met artsen-titel mij begroeten
En 't is dezelfde nog als voor drie jaar....

't Is moogelijk dat ik grijzer zal ontwaren
die moeder, die reeds zooveel jaren telt:
Hoe zal ik weten, hoeveel grijze haren
ik aan dat zorgzaam hoofd had kunnen sparen,
had ik haar niet zoo wreed teleurgesteld.....

't Is moogelijk, dat broeder, zusterliefde
het laatste spoor van leed uit de oogen bant:
Hoe zal ik weten, hoe 'k hen innig griede..
En onder killen steen rust een geliefde,
dien 'k op zou volgen, en het nog niet kan.

o, Ziet die mijn vader mij van uit den hoogen,
't is mogelijk, dat zijn blik mij dat verweet.
maar als die blik vol teeder mededoogen,
die eenmaal zachtkens viel uit alsziende oogen
en d'armen Petrus bitter weenen deed...

Ja , 'k ben verlangend weer de stad te ontvluchten,
om ver van 't pijnigend gevoel te zijn,
in de eenzame natuur mijn hart te luchten,
in 't onderhuis te plukken versche vruchten,
maar ook bevreesd voor nieuwe zielepijn.

Gelijk een knaap die-slapeloze nachten,
pijnvolle dagen moede-naar den tandarts gaat,
en aanschelt-voor de pijnen, die hem wachten
vol angst en vreeze, maar bij de gedachten
aan rassche hulp, goedschiksch en vastberaad.

Amsterdam, 28 maart 1901

Johan Smulders.

EEN SPOJKVERHAAL OVER ONZE STANDERDMOLEN

Martin der Kinderen.

Vele jaren geleden heeft meester J.van Lith uit Berlicum, die een ver familielid was van de Rosmalense molenaars-generatie, mij dit verhaal verteld. Hij had het meerdere malen gehoord uit de mond van zijn vader en grootvader. Het moet gebeurd zijn in de winter van 1810-1811, toen Dirk van Lith molenaar was van de koreneindmolen.

De molen na de oorlog

coll. H. de Werd

Het was altijd goed gegaan met de mulder van Rosmalen, totdat zijn knecht hem in de steek liet en dienst nam in het Franse leger van keizer Napoleon. De mulder stond nu overal alleen voor en moest vaak 's morgens vroeg en 's avonds laat nog malen om klaar te komen.

Bovendien werden de Franse kommiezen steeds lastiger met het opeisen van meel voor het Franse leger.

Nu had de mulder al dikwijls gemerkt dat er 's avonds laat katten in zijn molen rondsprongen, die een eigenaardig geluid maakten. 's Morgens was het vaak een grote wanorde in de molen en lagen er zakken meel om. De mulder begreep er niks van! Soms had hij zelfs midden in de nacht eigenaardige rondwalende lichtjes in zijn molen gezien en geluiden gehoord van schreiende kinderen. De mulder werd er koud van en kreeg grote schrik. Hij durfde als het donker was, niet meer in zijn eigen molen te komen. Hij sloep niet meer en verslaptte in zijn werk.

Natuurlijk waren die spokerijen de buurtbewoners niet ontgaan en spoedig spraken de boeren met schrik over de "Spookmolen".

tekening A. v.d. Elzen

Tot groot ongenoegen van de boeren ging het malen van 't graan steeds moeilijker.

Op een zondag wandelt onze mulder naar Nuland en bespreekt het hele spookgebeuren met zijn vriend de smid. Nu is die smid een flinke forse kerel die van de duivel nog niet bang is en dus ook niet van spoken. Ze praten lang samen en de smid belooft dat hij zaterdag naar Rosmalen zal komen en 's nachts de wacht zal

houden in de molen om zelf eens te zien wat er allemaal gebeurt.

Nu was er sinds enige tijd in de buurt van de molen een oud vrouwke komen wonen. Ze was helemaal uit België gekomen en men beweerde dat ze vroeger marketenster was geweest in het Franse leger. In de volksmond was ze echter een heks. Het praatje ging dat ze met geheime spreuken en zalf zieke mensen kon genezen en van de pijn kon afhelpen. Ze ging echter nooit naar de kerk.

Op zaterdag komt volgens belofte de Nulandse smid om die nacht in de molen te waken. Een fles wijwater, een paar gewijde en ongewijde kaarsen heeft hij meegebracht. De vrouw van de mulder maakt een flinke stapel boterhammen en geeft hem ook een deken mee, want het is een ijskoude winteravond. De smid betreft al vroeg de wacht, steekt een gewijde en een ongewijde kaars aan en zet de fles wijwater klaar. De uren verstrijken en het blijft stil en er gebeurt.....niets; alleen de koude noordenwind huilt om de eenzame molen.

Boem... boem... boem.....12 slagen van de Lambertustoren galmen over het

stille dorp door de ijle lucht.

De laatste slag is amper weggegalmd of een vuurrode kat springt miauwend boven de smid van de ene balk naar de andere. Binnen de kortste tijd springen van alle kanten katten naar beneden, 17 in getal en beginnen al huilend een rondedans om de smid, die uit verbazing opgestaan is. Hij grijpt de fles en begint wijwater te strooien over de dansende en miauwende kattenkring.

Opeens bespringen de katten van alle kanten de Nulandse smid.

Niet beter wetend wat te doen, grijpt hij een oude sabel, die aan een van de

balken hangt en begint in het rond te slaan. Een gehuil en gemiauw van jewelste.... Even snel als ze gekomen zijn, zijn de katten verdwenen. De smid steekt weer kaarsen aan en komt tot zichzelf. Hij bekijkt de sabel en ziet dat er bloed aan zit. Plotseling ziet hij op de grond een vinger liggen met een ring eraan. Hij raapt hem verbouwereerd op en hoort een angstige gil.....

Onze smid rent er mee naar de mulderswoning. De rest van de nacht hebben de smid en de mulder het spookgebeuren uitvoerig besproken, maar ze begrijpen er helemaal niks van. De vinger is het grootste probleem!! De gekste geruchten gaan er die zondag door het dorp over het gebeurde. De vrouw van de mulder had de gewoonte om af en toe even binnen te lopen bij het alleenwonende ouwe vrouwke uit België. Een paar dagen na het zonderling gebeuren in de molen doet ze dat weer. Tot haar grote schrik treft ze het vrouwke doodziek aan in bed met hoge koorts. Ze rent weg en laat de pastoor en de dokter waarschuwen. Die ontdekken dat ze een been gebroken heeft en dat.....haar ringvinger van de linkerhand er af is. Nog dezelfde week sterft ze. Ze wil niet biechten en ook niet bediend worden en daarom wordt ze ook niet op gewijde grond begraven. Met het spoken in de molen is het sinds die tijd afgelopen, maar nog heel lang hebben de mensen in Rosmalen gesproken over de "spokerijen in de molen" en de "heks uit Vlaanderen" die op ongewijde grond is begraven.

tekening A.v.d.Elzen

WAT STAAT ONS TE WACHTEN IN 1992???????????

N.M.Blankendaal

Iedereen heeft zo zijn of haar verwachtingen. Maar in de toekomst kijken kan gelukkig niemand. Zo hadden ook de mensen op 1 januari 1892 hun idealen. Kinderen vertolkten dit o.a. door een nieuwjaarswens op te zeggen voor hun ouders. Verplaatsen wij ons naar 1892

1 januari 1892

Lieve ouders,

Een jaar is weer ten eind gespoed
Een jaar van vreugd, maar ook van smarten
Waar in U leed had, maar ook goed.
Vijanden, maar ook vriendenhart.

Nu twee en negentig voor ons staat
En ieder vraagt, wat zal het geven ?
Voel ik, dat 't in mijn hartje slaat
Blijf lang gespaard nog in 't leven.

Het leven zij U zoet dit jaar
Zorg en kommer moog van U wijken
Geluk en voorspoed, al te gaar
Moog Uw deel in 't Nicujaar blijken

En goede ouders, van mijn kant
Hoop ik U niets dan vreugd te geven
U houdt mij voor Uw dierbaar pand,
Uw zorg had ik geheel mijn leven.

Steeds aan U wil ik gehoorzaam zijn
Mij goed gedragen, vlijtig leren
Zal voortaan steeds mijn streven zijn
En zoo wil ik Uw liefde eeren.

Die mij noem : Uw gehoorzame zoon.

Hoe verliep nu het jaar 1892 in Rosmalen ????

Collectie H.de Werd.

Besmettelijke ziekten, zoals pokken, roodvonk, mazelen en typhus zijn er in 1892 gelukkig niet voorgekomen. Dit ondanks het feit dat drinkwater bestond uit pomp- en putwater. Bodemverontreiniging kende men toen nog niet , zodat het drinkwater over het algemeen van uitnemende kwaliteit was.

Voor twee gezinnen verliep het jaar minder goed. "Door vonken vanuit de schouw op het dak en stroo" verbrandden in mei van dat jaar twee arbeiders

woningen. De schade aan een huis bedroeg f 940.-- en aan inboedel f 700.--. Gelukkig waren de bewoners verzekerd. Vandalisme kende men niet. In heel 1892 waren er geen politie maatregelen nodig geweest. Ook van prostitutie was in deze gemeente geen sprake. De toestand van de "winkelnering" was ongunstig. De reden hiervan was, dat de meeste inwoners hun boodschappen in Den Bosch deden en bovendien werd het dorp "overstroomd door venters in allerlei soorten waren", met gevolg dat de eigen winkeliers met hun goederen bleven zitten. Burgemeester L.M.A. Nieuwenhuijzen (1880-1911) had zo ook zijn zorgen voor zijn 3217 inwoners. Het bevorderen van het schoolbezoek en het onderwijs aan arme kinderen baarden de gemeentebestuurders grote zorg, vooral in de winter als er dan weinig werk was.

Het bestuur nam maatregelen om de mensen dan aan werk te helpen. Het ontginnen van de woeste gronden en het onderhoud van de zandgronden was een nuttige bezigheid. Zo hadden de arbeiders toch nog iets al zal het geen vetpot zijn geweest. Er waren toen 3 openbare scholen die door 187 jongens en 50 meisjes werden bezocht, tenminste als ze kwamen. Leerplicht bestond er **toen** nog niet. Het kwam vaak voor dat ouders hun kinderen thuis hielden om te werken. Leren was maar bijzaak. Drie hoofdonderwijzers en drie hulponderwijzers probeerden de Rosmalense jeugd iets bij te brengen en verdienden daarmee samen per jaar f 3760.--. Als een onderwijzer "gemis aan een tuin had", kreeg hij daarvoor een vergoeding. (Hoeveel wordt niet vermeld) Voor de 157 R.K. meisjes was er een bijzondere school van de nonnen, waar zij les kregen in de nuttige handwerken en vooral geestelijk onderricht kregen opdat zij later een goede R.K. moeder zouden zijn. Daarbij kregen ze nog les in rekenen en taal. Voor de kleintjes was er een bewaarschool, die door 51 jongens en 44 meisjes werd bezocht.

Voor bepaalde mensen betekende 1892 het einde van hun leven. Zo werden er op de R.K. begraafplaats 18 grote en 24 kleine lijken begraven.

Zij die gezond waren zaten in grote zorgen. De werkgelegenheid bestond uit o.a. het werken bij de 6 broodbakkers, 4 houtzagers, 5 hoefsmeden, 1 zadelmaker, 1 wagenmaker, 6 loon slachters, 1 mattenmaker, 7 metslaars, 3 schoenmakers, 9 tuinierlieden, 1 korenmolenaar, 1 kuiper, 4 kleermakers, 2 straatleggers, 1 sigarenmaker en 3 stroo- en rietdekkers.

Wat is er in 100 jaar toch veel veranderd. Men spreekt wel eens over die goede

Brabants interieur rond 1900

Collectie N.M. Blankendaal

oude tijd. Misschien waren de mensen meer tevreden maar zoals het spreekwoord zegt: "Rosmalen was een ellendig land". Gelukkig hebben de meeste mensen het nu beter en leven we nu in een verzorgingsstaat, die echter krimpischeuren begint te vertonen. Ik hoop dat voor de inwoners uit Rosmalen het jaar 1992 beter mag verlopen dan 1892 voor onze voorouders. Zij moeten vele zware dagen hebben gehad.

Bron: collectie wensjes N.M.Blankendaal
jaarboek 1892 gemeente Rosmalen gemeentearchief.

N.M.Blankendaal

Een van de befaamdste verenigingen van ons dorp viert binnenkort haar 70 jarig bestaan. De Harmonie, zoals de in 1991 door fusie tussen de Harmonie St. Cecilia en de Drumfanfare Hintham ontstane muziekvereniging St.Cecilia in de volksmond nog steeds wordt genoemd, vervult binnen de gemeenschap van Rosmalen een belangrijke rol. 70 Jaar lang hebben mensen hun vrije tijd besteed aan een vereniging die binnen een gemeente niet gemist kan worden. Uit ervaring weet ik dat het spelen in een corps een fantastische hobby is. Maar het oefenen vraagt toch veel van de mensen. De Heemkundekring kan niet voorbij gaan aan dit jubileum. Dankzij de medewerking van de voorzitter, de heer A. van Langen, is het mogelijk geweest het archief van de harmonie gedeeltelijk door te nemen. Ook de gesprekken met de oud-penningmeester, de heer M. der Kinderen en met de oud-secretaris, de heer F. Janssen hebben bijgedragen tot dit artikel.

In het verleden is er over de Harmonie al veel gepubliceerd. Ik verwijs daarvoor naar de gedenkboeken die gepubliceerd zijn bij het 50 en 60 jarig bestaan. Ik heb mij daarom beperkt tot de periode 1922-1950 en daarbij vooral oog gehad voor de organisatorische kant van de zo rijke historie van de Harmonie.

"Toon, speel jij eens op je bas het volgende stuk", zo ongeveer sprak de dirigent op de repetitie. Toon blazen en blazen, maar tot zijn verbazing kwam er geen geluid uit. Een van de leden sprong op en haalde een "onderboks" van een vrouw uit zijn hoorn en zei: "Logisch dat er geen geluid uitkomt, want hij heeft de "onderboks" van zijn vrouw in zijn hoorn gestopt. Een luid gelach weerklonk. Wat was het geval?? In de week daarvoor hadden de leden zoals altijd om 23.00 uur, na een flinke borrel gedronken te hebben, het clublokaal cafe *Juliana* verlaten. Onderweg zagen enkele leden wasgoed aan een lijn hangen, zij trokken de "onderboks" van de lijn en stopte die bij Toon (van Herpen) in de hoorn van zijn bas.

Dit is een van de vele verhalen die bij de oud-leden de ronde doen. Dit typeert de sfeer in de vereniging. Nooit te beroerd voor een geintje.

In februari 1922 werd te Rosmalen opgericht: *De parochiele Instrumentale Muziekvereniging St.Cecilia*. Zij is een vereniging van Roomsche -Katholieken en heeft als doel de instrumentale muziekkennis onder de werkende leden te veredelen en te ontwikkelen naar R.K. beginselen. De vereniging wordt bestuurd door de pastoor van de H. Lambertus te Rosmalen terzijde gestaan door een hoofdbestuur. Zo werd in de eerste statuten van 1 mei 1922 de vereniging omschreven. Het doel van pastoor Hordijk was in feite het opluisteren van de kerkelijke feesten.

St.Caecilia was een telg uit een beroemd Romeins geslacht en stierf in 177 n.chr. de marteldood. Zij wordt vereerd als patrones van de muziek. De legende vertelt dat zij op haar bruilofsfeest, - zij was uitgehuwelijkt aan de jonge Romeinse heiden Valerianus -, muziek maakte en zong: "Heer, bewaar mijn hart en mijn lichaam onbevlekt, opdat ik niet beschaamd worde." Haar feest wordt jaarlijks gevierd op 22 november. Onder paus Pius V (1566-1572) werd de eerste Cecilia-vereniging te Rome opgericht.

1922

in de tuin van het landgoed " De Gele Hoeve " serenade bij de beschermvrouwe Cecil van de Mortel
coll. H. de Werd

Het eerste officiële optreden van de Rosmalense Ceciliavereniging was niet voor de kerk maar voor de burgemeester. Op 25 januari 1923 werd de installatie van burgemeester Jhr. F. von Heijden muzikaal opgeluisterd o.l.v. de directeur de heer P. van den Akker. De eerste jaren, waar jammer genoeg niets meer van bekend is, mochten erg moeilijk geweest zijn.

In 1927 werd de vereniging als het ware heropgericht en kwam de naam Harmonie St. Cecilia naar voren. Directeur werd de heer A. Michels, die deze functie 25 jaar zou bekleeden. Toch waren de problemen blijkbaar niet opgelost want in april 1928 heeft de heer H. Lambermont als voorzitter van het voorlopig bestuur een nieuw bestuur gevormd, bestaande uit de volgende personen:

Antoon Glaudemans, ondervoorzitter

J.G. Ceelen (de onderwijzer), 1e secretaris

G. van Creij, 2e secretaris

Lamb. van Drunen, penningmeester

Joh. de Laat, bibliothecaris

H. van Nuland, L. van Nuland, H. Hanegraaff, commissieleden.

Was de vereniging echt zo katholiek? Tijdens de bestuursvergadering van 25 juni 1928 werd aan de pastoor gevraagd of het vaandel van de Harmonie in de processie "mocht worden omgedragen". De pastoor had geen bezwaar mits er enkele bestuursleden het vaandel zouden volgen. Na een gedachtenwisseling werd besloten niet met het vaandel aan de processie deel te nemen!!!!

Te Rosmalen werd feestelijk het eerste lustrum herdacht van de harmonie „St. Cecilia”. — Het kranige corps op de kiek.

Wel bracht de Harmonie op 5 augustus 1928 een serenade voor de bisschop van Den Bosch Mrg. A.F. Diepen die het altaar van de Lambertuskerk kwam consacreran.

Ook was het bestuur "een en al bereidwillig" toen gevraagd werd de priesterwijding van de Weleerwaarde Heer Jo Verbiesen op 2 juni 1930 op te luisteren.

De jaren die volgden waren zeer moeilijk vooral financieel. In de notulen van de bestuursvergadering lezen we telkens de verzuchting: "hadden we maar meer geld". In april 1932 bedroegen de uitgaven al f 932.--, terwijl deze over het hele jaar 1931 f 784.-- (in 1979 f 73.741.--!!!!) beliepen. Tot overmaat van ramp werd de gemeentelijk subsidie in 1933 i.v.m. de financiële toestand der gemeente gehalveerd en op f 100.-- gebracht. Omdat de Harmonie officieel niet verplicht was kerkelijke feesten op te luisteren, besloot men aan de pastoor een geldelijke bijdrage te vragen. Dit was een slimmigheidje. Wat was namelijk het geval? Als Rosmalen zou uitbreiden met gevolg dat er meer andersdenkenden zouden komen wonen dan kon men zich beroepen op de subsidie indien men zou klagen over de zeggenschap van de pastoor.

Over de bevolking was men ook niet bijster tevreden. De voorzitter moest tot zijn spijt in 1933 constateren dat "de harmonie niet werd gewaardeerd voor het vele werk en opoffering, die de werkende leden zich getroosten". De penningmeester, L.van Drunen, had op 19 november 1933 nog maar f 39.70 in kas. Ook andere problemen bleven niet uit. Zo was er een conflict of men in de 3e of 4e klasse op een concours moest uitkomen. De directeur, die blijkbaar ook in Orthen deze functie had, werd ervan beschuldigd dat hij Orthen voortrok. In 1935 kwam er oppositie van de werkende leden tegen het bestuur. Zo zou de secretaris al een tijd geen notulen gemaakt hebben. Deze verklaarde: "dat hij er niets voor voelde voor zulks een vereeniging om daar 's avonds voor te gaan zitten werken". Dezelfde werkende leden waren ook niet brandschoon want ze bezochten zelf slecht de repetitie. Dit liep in 1937 zo de spuigaten uit dat men er een speciale vergadering voor belegde. Men dacht aan een boetestelsel, maar dat werd toch afgewezen. Wel moest de directeur een presentielijst bijhouden, zodat het bestuur maatregelen kon nemen. Maar in 1939 kwam het tot een crisis. De slechte opkomst van de leden werd verweten aan de moeilijke en saaie stukken die gespeeld moesten worden. Het bestuur was van mening dat er maar eens een nieuwe directeur moest komen en ontsloeg directeur Michels die al vanaf 1927

deze functie vervulde. Maar dat namen de leden niet en dreigden niet te zullen spelen onder een nieuwe directeur. De pastoor werd om bemiddeling gevraagd. Na enig dralen stemde hij toe maar hij kon de leden niet vermurwen.

De ruzie liep hoog op. Het bestuur stelde de leden in april een ultimatum: voor 4 mei moesten zij berichten of zij onder een nieuwe directeur wilden spelen, zo niet dan werden zij geroyeerd en moesten zij hun instrument inleveren. Er werd zelfs een advocaat in de armen genomen om de leden te sommeren hun instrument, muziek en pet in te leveren.

Maar toen brak de Tweede Wereldoorlog uit. Verenigingen die zich niet wilden aansluiten aan de door de Duitsers ingestelde Cultuurkamer, werden verboden.

De Harmonie had tot deze tijd een zware periode achter de rug. Hulde aan de mensen die hebben volgehouden in het belang van de vereniging en de gemeenschap, zodat na de oorlog de draad weer kon worden opgevat.

De periode van Jan Heijmans

Op 20 mei 1945 werd in café *Juliana* de Harmonie *St.Cecilia* weer opgericht.

Jan Heijmans werd de voorzitter. Dit zou een gouden greep blijken te zijn. Met een eigen manier van optreden wist hij mensen voor de vereniging te winnen.

De kwestie van de directeur die ook toen weer om de hoek kwam kijken wist hij op te lossen door A.Michels weer tot directeur te benoemen.

Er werd een grote donatursactie op touw gezet die bijna f 4000.-- opracht.

In juli 1945 kon men al nieuwe instrumenten aankopen, zoals o.a. een concert-trommel omdat de oude door granaatscherven in de oorlog was vernield.

Ook werden er nieuwe statuten opgesteld en in de vergadering van 18 Augustus 1945 door de ledenvergadering goedgekeurd. Het doel van de vereniging werd als volgt omschreven: "De beoefening der toonkunst en het opluisteren van Kerkelijke en burgerlijke feesten en plechtigheden" Het probleem van de slechte opkomst bij de repetities werd er nu wel in geregeld. Er werd een boeteregeling vastgesteld voor te laat komen en voor afwezigheid.

Een periode van groei en bloei was begonnen. In 1950 werden de eerste uniformen aangeschaft. In de vergadering van 13 maart 1950, de vergadering werd nog steeds geopend met de christelijke groet, verscheen De Jong in uniform onder een daverend applaus. 'Boze' stemmen beweren dat Jan Heijmans deze als werkkleding bij zijn bedrijf had geboekt. Wel heeft hij in de vergadering gezegd "dat hij alles in het werk zou stellen om zo gauw mogelijk onze harmonie-

uniformen te krijgen en hoopt dat hierdoor een hechtere onderlinge band zal ontstaan." Deze laatste wens is in ieder geval in vervulling gegaan, zodat de vereniging nu haar 70 jarig bestaan viert.

In kort bestek heb ik enkele episodes van het begin der vereniging uit de doeken gedaan. Hieruit hebt U kunnen concluderen hoe moeilijk het is geweest om de Harmonie van de grond te krijgen. Laat ik besluiten met hoe er door de Heer Verhoeven tegen het Ceciliafeest werd opgekeken in 1947 (bestuursvergadering 27 oktober 1947)

" Tevoren echter nog een vraag
wie mag er mee feesten, drinken en vullen zijn maag
Natuurlijk het bestuur, directeur en de leden
en aspiranten die in het corps medededen.
Medebrengen mag ieder zijn eigen vrouw
of het meisje dat hij zwoer eeuwig trouw
Als uitzondering nog Toontje van Licmpt
die wederom veel donateurs heeft geworven
en Jan Noppen die ons hielp in tijden van tamboer zorgen
Dit zijn dan de dames en heren
welke we eens goed feesten zullen leren
Dansen wordt er op dit feest niet gedaan
maar een goed stukje muziek staat ons wel aan
Ook weer een tombola, dit is steeds weer een succes
Maar dan zonder rommel, b.v. een ledige fles
Gezorgd wordt voor flink wat jenever en likeur
Anders hoor je later steeds weer gezeur
Opdat niemand zal sterven van hongerdood
ontvangt ieder een worstebrood
Marie zorgt voor koffie die weet hoe het moet
Han Heijmans voor slagroom, Jan van de Berg voor zoet
Om 7 uur beginnen en om 1 uur sluiten
tenzij ze ons gooien eerder naar buiten.
Tot zover de plannen van het feestcomite
waarmee wij gaan heel rustig in zee.

Ik spreek de wens uit dat de Harmonie St.Cecilia nog heel lang zal blijven bestaan en dat zij in 1992 een mooi feest zal hebben zoals hierboven omschreven.

WIJ ONTVINGEN

Nu we dan eindelijk beschikken over een eigen 'home', begint er enige structuur te komen in ons archief. Vorig jaar hebben we reeds enige giften mogen ontvangen waarvoor wij zeer dankbaar zijn. We zullen vanaf heden onze nieuwe aanwinsten publiceren. De afgelopen tijd mochten wij aan onze collectie historische voorwerpen, bibliotheek en archief het volgende toevoegen:

- **Diverse bidprentjes uit Rosmalen** en daarbuiten bezorgd door Jan Verhoeven. Hij kreeg ze van de familie Van Grinsven-Van Wanrooy, Antje van Pinxteren-Hoedemakers en Koosje van Alem.
- **Documentatie over de Tweede Wereldoorlog** van Ties van Creij.
- **Twee fraaie kruisbeelden** van de doodskisten van Dirkske van Lith en zijn vrouw Drieka van Rosmalen, de mutsenmaakster, schenker Janus van Rosmalen.
- **Familie kiekjes** eveneens geschonken door Janus van Rosmalen.
- **Twee jaargangen Katholieke illustratie 1888/1889 en 1909/1910** ook door Janus van Rosmalen geschonken.
- **Reken- taal- en godsdienstboekjes** die ooit op onze St.Jozephschool zijn gebruikt. Gever Toon Dirks.

Alle gevers onze hartelijke dank. Mocht U nog iets op zolder of in een schoenendoos hebben liggen, wij houden ons aanbevolen.

MONUMENT

Spectator

Dit is de ruimte die aan de Heemkundekring Rosmalen ter beschikking is gesteld in het vgn culturele centrum *DE BRON* niet. Je zou je kunnen afvragen of dit nu symbolisch is. Och laten we de Heemkundekring ook een hokje geven. Eerst echter even de zaak positief bekijken. Fijn is het dat de HKR nu een eigen ruimte heeft. Kasten zijn aanwezig om het archief nu eens op orde te brengen. Nog iets positiefs? Ja, men kan nu met een klein aantal vergaderen. Men zit dan wel tussen vitrinekasten e.d., maar ja te zeuren blijft er altijd iets. Zou men echt wel weten wat de behoefte is van een Heemkundekring? Het bestuur heeft gevochten als een 'beer' om ruimte te claimen. Want laten we wel wezen; tussen niets en iets ligt een wereld van verschil. Maar nu komt het. Zaterdagmiddag is "De Bron" gesloten. In de vakantieperiode is *DE BRON* ..... gesloten. De Heemkundekring is namelijk afhankelijk van een beheerder. Het blijft dus tobben. Maar wie schetst onze niet geringe verbazing? Het 'home' dat zo mooi geschilderd was door Cor Versteegen is al weer verbouwd tot keuken en de HKR heeft een nieuwe ruimte gekregen die groter is. Dus toch tevredenheid?

MONUMENTAAL is ook het museum *De schuurkerk* van het Heemkundelid Nico Blankendaal niet. Het is echter wel intiem. Men proeft de sfeer van het rijke Roomsche leven en men ervaart de liefde waarmee de collectie is opgebouwd. Ik was bij hem op bezoek en ik heb genoten.

Helemaal Monumentaal is de uitspraak van de Bossche burgemeester Burgers dat "Den Bosch 50 jaar geleden Rosmalen al had moeten annexeren." (gemeenteraad 28-11-1991). Wat een geluk dat toen nog niemand van de Heer Burgers gehoord had. Was dat maar gebleven, dan werden we nu niet door een oud-burgemeester voor de gek gehouden.

Ook MONUMENTAAL is het geautomatiseerde systeem in de openbare bibliotheek in Den Bosch waar men via beeldscherm en microfiche de gegevens van de burgerlijke stand van 1811-1932 kan inzien. Een fantastische service voor genealogen die hun voorouders in Den Bosch mochten vinden. En.... een fotocopic kost slechts een kwartje. Een prima initiatief, althans volgens Uw Spectator.

COR VERSTEGEN RENOVEERT HET CENTRUM VAN ROSMALEN

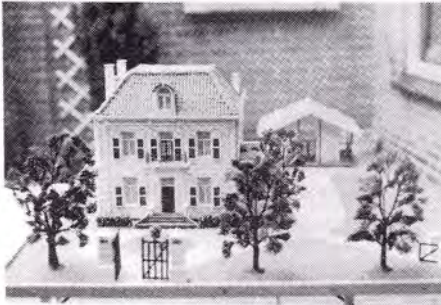
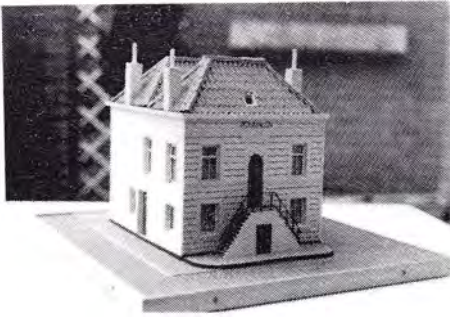
Blankie

Cor Verstegen is een geboren Rosmalenaar. Hij werd geboren in het centrum in het pand aan De Driesprong als zoon van de schilder Jan Verstegen. De buurt waar hij als kind gespeeld heeft is aanzienlijk veranderd. De pastorietaan is verdwenen, de prachtige entourage rond De Driesprong totaal van aanzien veranderd. Zijn geboortehuis veranderde in een winkelpand van Blokker en Zeeman. In 1989 werd hij gepensioneerd. Hij besloot toen eigenhandig het centrum te renoveren .....op een schaal van 1:50. Hij begon met het ouderlijk huis. Bij de gemeente spoorde hij oude tekeningen op en met behulp van oude foto's begon Cor aan zijn "renovatie" van het centrum. Het resultaat is verbluffend. Met engelengeduld bouwde hij stukje bij beetje op. Met etalagekarton, plastic en ander modelbouw materiaal werkte hij uren aan zijn centrum van Rosmalen. Om U een indruk te geven: aan de villa de Driesprong besteedde hij ca. 600 uur. Ging Cor met zijn vrouw op vakantie dan ging in een koffer het bouw materiaal mee. Nu is hij bezig met de bouw van de oude brouwerij die heeft gestaan op de plaats van het eetcafe *De Likkepot*. Van deze brouwerij is niet veel meer bekend. Maar door middel van gesprekken met bewoners die de brouwerij nog hebben gekend is een reconstructie mogelijk gemaakt door een ander Heemkundelid, architect Gerard Valk.

Het ouderlijk huis van Cor: v.l.n.r. Schoenmaker B. v. d. Westen, schilder Jan Verstegen met werkplaats, koster P. Damen, Jan van Lith.

foto:N.M.Blankendaal

boven: het oude gemeentehuis (thans Rabobank) op schaal 1:50 en op een foto in werkelijkheid

onder: villa De Driesprong (thans Villa Fleurie) op schaal 1:50 en op een foto in werkelijkheid

foto's: N.M. Blankendaal

VAN DE WERKGROEPEN

Archeologie

Will Croonen

Zoals bekend heeft afgelopen zomer een onderzoek plaats gehad op het terrein van de voormalige St. Jozefschool. Het onderzoek stond onder leiding van de Heer A. Verhagen uit Empel, voorzitter van de archeologische werkgroep *Cro Magnon*, die al eerder actief was in Rosmalen.

v.l.n.r. Harry Coppens, Toon Heijmans en Mien Cooijmans.

foto N.M.Blankendaal

Door onze leden is enthousiast aan dit onderzoek meegewerkt. Nadien zijn de vondsten o.a. huishoudelijk aardewerk, een houten put en enkele medailles, schoongemaakt en is er een begin gemaakt met de beschrijving en het in kaart brengen van de gevonden sporen van de Middeleeuwse bebouwing die hier heeft gestaan. Deze opgraving had uiteraard ook de belangstelling van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek. Dit was aanleiding om met de Provinciaal archeoloog voor Noord-Brabant van deze dienst, de Heer W.J.H. Verwers, te overleggen of de vondsten na onderzoek door de deskundigen in Rosmalen konden blijven. Dit betreft niet alleen de vondsten van de St.Jozefschool maar op de eerste plaats die van de Annenborg, waarvan in het Monumentennummer van *Rosmalla* (nummer 4, september 1991) het een en ander door E. Nijhoff is beschreven en die ook op de tentoonstelling vorig jaar te zien zijn geweest. Bij dit overleg bleek dat het gemeentebestuur reeds enkele jaren terug op verzoek van *Cro Magnon* een viertal vitrinekasten heeft aangeschaft die echter nooit zijn gebruikt voor het tonen van archeologische vondsten omdat er geen ter beschikking waren. Dit was ook voor het gemeentebestuur onbevredigend. Wethouder Van Beers was dan ook blij met het door onze werkgroep genomen initiatief. Tijdens het overleg dat onlangs heeft plaats gehad zijn afspraken gemaakt over het in bruikleen geven aan de gemeente van de vondsten. De vondsten worden nog onderzocht, dus U moet niet verwachten dat de vitrines volgende maand gevuld zullen zijn. Er wordt wel aan gewerkt en de afspraken zijn gemaakt.

Inmiddels heeft onze werkgroep van het Noordbrabants Museum bericht ontvangen dat enkele Rosmalense vondsten uit hun collectie aan de gemeente in bruikleen kunnen worden gegeven. Het gaat hier o.a. om een urn met asresten die is gevonden op de Heinis.

Kaarten, foto's, archief

Henk de Werd

De werkgroep is sinds we in *De Bron* zitten druk bezig geweest met het organiseren van het archief, het selecteren van de bidprentjes. Ondertussen beschikken we al over ca 250 bidprentjes. Deze worden allemaal op alfabet gesorteerd en gearhiveerd. Voor genealogen een prachtig studieobject.

De foto's en kaarten zijn gedeeltelijk gearchiveerd op onderwerp zoals Rosmalense mensen, kerken en dorpsgezichten. Er is nog veel werk te verrichten. Indien U hulp wilt verlenen bent U van harte welkom. Even contact opnemen met contactadres van deze werkgroep telefoon 073-415914.

Moeke van Rosmalen

Clasina van Rosmalen-Van
Helvoirt

geboren 10-8-1893

overleden 4-4-1980

collectie HKR

SPONSORS

De uitgave van het periodiek *Rosmalla* is mogelijk gemaakt door de financiële steun van:

- Aannemersbedrijf P. Hoedemakers en Zn. B.V., Hintham 68, Rosmalen.
- Advokatenkantoor van Mierlo, Pioenroosstraat 20, Rosmalen.
- Assurantiebedrijf A. Lambermont, Burg. Woltersstraat 1, Rosmalen.
- Autobedrijf G. van den Berg, Hintham 162, Rosmalen.
- Autoschadacbedrijf G. van den Berg, Hintham 160, Rosmalen.
- Bouwbedrijf H. Pennings en Zn. B.V., Dorpsstraat 4, Rosmalen.
- Bouwbedrijf Timmers B.V., Heikampweg 6, Rosmalen.
- Bouwmaatschappij B.V. H. Pennings, Sportlaan 21, Rosmalen.
- Foto Stijntjes, Molenhoekpassage 5, Rosmalen.
- Grond- weg- en waterbouw van Creij en van Hoek B.V., Huisbergenweg 6, Rosmalen.
- Makelaarskantoor Abelen B.V., Burg. Mazairaclaan 18, Rosmalen.
- Oliehandel J. Bouwmans, Tweeberg 1, Rosmalen.
- P.B.O. Bouwbedrijf B.V., Tuinstraat 6, Rosmalen.
- Pluimveeslachterij Lotus B.V., Biestkampweg 2, Rosmalen.
- Rabobank Rosmalen, Raadhuisstraat 1, Rosmalen.
- Reijmers Schoenen B.V., Pastoor van Thiellaan 8/10, Rosmalen.
- Technisch installatiebedrijf Piels B.V., Friezenstraat 7, Rosmalen.
- Verenigde Heijmans Bedrijven B.V., Graafsebaan 13, Rosmalen.
- Verstappen Handelonderneming B.V., Kloosterstraat 5a, Rosmalen.
- Gebr. Voets Weg- en waterbouw B.V., Pinksterbloemstraat 4, Rosmalen.

Bestuur:

Th. Derksen, voorzitter, Weidestraat 15, 5241 CW Rosmalen. Tel. 04192-12591

A.J. van de Ven, 1e secretaris, M. Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. Tel. 04192-14094

J.W. Westerlaken, 2e secretaris en contactpersoon, Venstraat 53, 5241 CD Rosmalen. Tel. 04192-13562

Sj. Hoedemakers-van der Sluis, penningmeester, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen. Tel.04192-17366

H. de Werd, archief, Hintham 127, 5246 AE Rosmalen. Tel. 073-415914

Copyright 1992

Heemkundekring Rosmalen

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud der ondertekende artikelen.

Bij de voorplaat: gedeelte van het centrum Rosmalen omstreeks het jaar 1940 op schaal 1:50, vervaardigd door Cor Verstegen Rosmalen.

v.l.n.r. Villa "De Driesprong", het oude gemeentehuis, het ouderlijk huis van Cor. .

foto: N.M. Blankendaal

Ontwerp omslag: N.M. Blankendaal